การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยตามแนวคิดทุนทางวัฒนธรรมจากภูมิปัญญานวดแผนไทย

Contemporary product design base on cultural capital and Thai massage concept

วิบูลพร วุฒิคุณ และรัชนิกร กุสลานนท์
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 หมู่ที่ 9 ถนนพหลโยธิน ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 โทรศัพท์ 053-776015 โทรสาร 053-776015
Vibooporn Wutthikun Ratchanikorn Kussalanon

บทคัดย่อ

การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยตามแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม จากภูมิปัญญานวดแผนไทยเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อุปกรณ์การนวดที่มีในท้องถิ่นมาพัฒนาให้ดีขึ้นจากเดิม โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลการนวดแผนไทยจากองค์ความรู้ภูมิปัญญาเพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย 2) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์นวดแผนไทยร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรม 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์นวดแผนไทยร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งทำการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มประชากร 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการนวดแผนไทย กลุ่มที่ 2 ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการอุปกรณ์ไม้นวด กลุ่มที่ 3 ผู้บริโภคเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบและพัฒนาในงานวิจัย โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีกันระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มประชากรแล้วนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการออกแบบ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าอุปกรณ์การนวดในท้องถิ่นเชียงรายจะมีลักษณะการใช้งาน 2 แบบ คือ 1) การนวดคลึง 2) การกดจุด การนวดคลึงส่วนมากใช้เพื่อเป็นการคลายความเมื่อยล้าให้ผ่อนคลาย ส่วนการกดจุดใช้เพื่อบรรเทาอาการปวดหรืออาการติดขัดในบ้างตำแหน่งของร่างกายที่ไม่สามารถนวดได้ด้วยตัวเองและไม่มีแรงกดน้ำหนักในการนวดบรรเทาอาการปวด ซึ่งอุปกรณ์แต่ละชิ้นจะสนองตอบอวัยวะแค่บางส่วน เช่น คอ ไหล่ สะโพก ต้นขา เอว เป็นต้น จึงได้ผลการออกแบบเป็นอุปกรณ์การนวดรูปแบบใหม่ที่สามารถถอดประกอบได้และสามารถนวดคลึง และกดได้ทุกส่วน หรือเลือกลูกกลิ้งให้เหมาะสมกับการนวดแต่ละส่วน โดยมีผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ ด้านบรรจุภัณฑ์อยู่ที่ 4.10 พึงพอใจระดับมาก ด้านความสวยงามอยู่ที่ 4.06 พึงพอใจระดับมาก ด้านคำอธิบายการใช้งานที่เหมาะสมอยู่ที่ 4.00 พึงพอใจระดับมาก และด้านความแข็งแรงอยู่ที่ 3.56 พึงพอใจระดับมาก และราคาโดยเฉลี่ยที่กลุ่มเป้าหมายคิดว่าเหมาะสมอยู่ที่ ราคา 247 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์นวดแผนไทยร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรมนั้นมีคุณค่าพอที่จะสามารถผลิตเพื่อตอบสนองผู้บริโภคและสร้างมูลค่าให้กับสินค้าท้องถิ่นได้

คำสำคัญ: อุปกรณ์การนวดตัวเอง, ผลิตภัณฑ์นวดแผนไทย

Abstract

Contemporary product design base on cultural capital and Thai massage concept is researched for the developing products from cultural capital of Thai massage that exposes a local massage tool to enhance better from the original. The objectives of this research were 1) to study and gather statistical of Thai massage from the local wisdom to be the guidance of development and modern design. 2) To design modern Thai massage products from cultural capital 3) To evaluate the satisfactions of modern Thai massage products from cultural capital. This research studied from 3 population groups were 1 Thai massage specialists to gather statistics on Thai massage and massage tools. 2 Manufacturers or operators of massage tools to gather statistics of products, manufacturing methods and product issues 3 Consumers for evaluating satisfaction of designed and developed products. This research was mixed methods research between qualitative research and quantitative research by studying from in-depth interview from 3 population groups and analyzed the design guidelines. The statistical analysis was found that massage tools in the local area of Chiang Rai had 2 types of using behavior were 1) press massage 2) finger pressures. For a press massage mostly massage for relaxing and releasing the fatigue but finger pressures that use to relieve pain or discomfort in some part of the body that are unable to massage on their own and do not have enough pressure to relieve pain which each tool will respond to some parts of the body such as neck, shoulder, hip, thigh and waist. Therefore, the result of the design is a new type of massage tool that can be disassembled and do press massage all parts of the body or select the roller appropriately to each part of the body. The results of the evaluated satisfaction of the target groups with the average score as follows, the packaging was at 4.10 revealed a high level, the beauty was at 4.06 revealed the highest level, a description of the appropriate use was 4.00 revealed a high level and the strength was at 3.56. revealed a high level and appropriate average price of the target groups was 247 baht which shown that modern Thai massage products from cultural capital valued to manufacture to meet the need of consumers create value for local products .

Keywords: product design, local wisdom, self-massaging tool

บทนำ

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่12 โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์ และบริการใหม่ๆ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี รูปแบบการดำเนินธุรกิจ และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้คน การพัฒนาในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้ไปจะเป็นช่วงที่มุ่งเน้นการพัฒนาบนฐานภูมิปัญญา ที่เกิดจากการใช้ความรู้และทักษะ การใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม นำมาใช้ในทุกด้าน การพัฒนามีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับกรอบเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน ขยายและสร้างฐานรายได้ใหม่ที่ครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้นควบคู่ไปกับการ

ต่อยอดฐานรายได้เดิม สังคมไทยมีคุณภาพและมีความเป็นธรรมโดยมีที่ยืนสำหรับทุกคนในสังคมและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และ เป็นการพัฒนาที่เกิดจากการผนึกกำลังในการผลักดันขับเคลื่อนร่วมกันของทุกภาคส่วน

นวดแผนไทยถือเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ใช้ในการบำบัดและรักษาโรคแขนงหนึ่งของการแพทย์แผนไทย ประวัติมาจากประเทศอินเดีย โดยเชื่อว่ามีการนำเข้ามาพร้อมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่บันทึกเกี่ยวกับการนวดไทยที่เก่าแก่ที่สุด คือ ศิลาจารึกสมัยสุโขทัยที่ขุดพบในป่ามะม่วง ซึ่งตรงกับสมัยพ่อขุนรามคำแหง สมัยอยุธยามีหลักฐานในปีรัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ โดยมีพระราชกฤษฎีกาแบ่งหน้าที่ของแพทย์ตามความชำนาญเฉพาะทาง โดยแยกเป็นกรมต่างๆ เช่น กรมแพทยา กรมหมอยา กรมหมอกุมาร กรมหมอนวด กรมหมอตา กรมหมอวัณโรค โรงพระโอสถ ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงจัดตั้งให้วัดโพธิ์เป็นศูนย์ ตำรายาสมุนไพร และทรงโปรดให้ปั้นรูปฤาษีดัดตน 80 ท่า พร้อมเขียนโคลงอธิบายท่าเหล่านั้น และจารึกสรรพวิชาการนวดไทยลงบนแผ่นหินอ่อน 60 ภาพ แสดงถึงจุดนวดอย่างละเอียดประดับบนผนังศาลาราย และบนเสาภายในวัดโพธิ์ ถือได้ว่าเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ด้านการนวดไทยไว้อย่างเป็นระบบ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงให้กรมหมื่นภูบดีราชหฤทัย กรมหมื่นอักษรสาสน์โสภณและหลวงสารประเสริฐ ได้ชำระตำราการนวดแผนไทยและเรียกตำราฉบับนี้ว่า ตำราแผนนวดฉบับหลวง (วิกีพีเดียสารานุกรมเสรี. 2560)

การนวดนับเป็นส่วนสำคัญของการแพทย์แผนไทย กล่าวกันว่าภูมิปัญญาการนวดพื้นบ้านไทยนั้นสืบทอดกันมาช้านาน เริ่มขึ้นจากภายในครอบครัว ภรรยานวดให้สามี ลูกหลานนวดให้พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย โดยมีการใช้มือ ศอก เข่า และเท้า นวดให้กันหรือนวดตนเอง ต่อมาจึงมีการคิดอุปกรณ์ในการนวดโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นเพื่อช่วยนวดตัวเองขึ้น เช่น กะลา เบี้ย ไม้กดหลัง นมสาวหรือนมไม้ รวมถึงการใช้ลูกประคบและอบสมุนไพรเพื่ออาศัยความร้อนจากไอน้ำร้อนหรือสมุนไพร เพื่อช่วยเหลือให้ตัวเองได้ผ่อนคลายเองเบื้องต้น ซึ่งอุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาคิดค้นเครื่องมือช่วยในการ กด นวด คลึง ได้พัฒนามาจากวัสดุท้องถิ่นโดยกลไกแบบง่ายๆ มีการใช้แพร่หลายในสังคมไทยเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยหรืออาการติดขัดในบ้างตำแหน่งของร่างกายที่ไม่สามารถกระทำด้วยมือของตัวเองหรืออาจนวดหรือกดได้แต่ไม่มีน้ำหนักที่เพียงพอที่จะช่วยบรรเทาอาการซึ่งผู้ใช้อุปกรณ์สามารถปรับแต่งอุปกรณ์จนใช้อุปกรณ์ได้อย่างปลอดภัย การใช้อุปกรณ์ช่วยนวดตัวเองนี้เป็นส่วนหนึ่งในการดูแลสุขภาพเบื้องต้นด้วยตัวเองทำให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ซึ่งเหมาะกับสังคมยุคเมืองปัจจุบันที่ต้องพึ่งพาตัวเองได้ และจากงานวิจัยของ อภิรดี ธรรมสรณ์และปองศิริ คุณงาม (2555) ศึกษาพบว่า กลุ่มคนวัยทำงานในเมืองส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ไม่ค่อยดีนัก จึงทำให้พบปัญหาสุขภาพหรือโรคประจำตัว เช่น ภาวะความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง และอาการปวดเมื่อยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาวะออฟฟิ ศซินโดรม (Office Syndrome) ปัญหาด้านสุขภาพต่างๆเหล่านี้กลุ่มคนวัยทำงานตระหนักดีและมองหาวิธีการผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานในรูปแบบต่างๆ วิธีการหนึ่งที่เป็นที่นิยมในกลุ่มคนวัยทำงานคือ การนวด ซึ่งการนวดตัวเองจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยผ่อนคลายได้

แต่อุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้านที่มีขายตามท้องตลาดในจังหวัดเชียงรายและพื้นที่ใกล้เคียงนั้นยังขาดการออกแบบแบบรูปทรงร่างรูปทรงและการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสม รวมถึงคุณภาพไม่แน่นอน ผลิตภัณฑ์ที่ทำเหมือนๆกัน ไม่มีการใส่อัตลักษณ์หรือประวัติของสินค้าเพื่อสร้างความต่างและสร้างมูลค่าเพิ่ม ไม่มีบรรจุภัณฑ์และเอกสารอธิบายการใช้งานเนื่องจากอุปกรณ์การนวดตัวเองต้องการการอธิบายการทำงานหรือการสื่อสารกับผู้บริโภค ซึ่งสังคมในปัจจุบันเป็นวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ การผสมผสานทางด้านการรับรู้ด้านแนวคิดด้านรูปแบบ และด้านรสนิยม ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ดังที่ ชลวุฒิ พรหมสาขา ณ สกลนคร (2547) ได้กล่าวไว้ว่า การฟื้นฟูวัฒนธรรมและผลิตถัณฑ์ท้องถิ่นจำเป็นต้องปรับพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป เครื่องใช้ไม้สอยพื้นถิ่นโบราณนั้นการออกแบบเพื่อ

ตอบสนองความต้องการของกลุ่มชนในสถานที่และเวลาหนึ่งในอดีต การลอกแบบผลิตภัณฑ์ขึ้นมาใหม่โดยไม่มีการปรับปรุงพัฒนาย่อมไม่อาจตอบสนองความต้องการของอีกกลุ่มชนหนึ่งที่มีชีวิตอยู่ต่างสถานที่หรือช่วงเวลาได้เส้นทางอยู่รอดของวัฒนธรรมท้องถิ่นต้องอยู่ในกรอบความยืดหยุ่นของเอกลักษณ์เดิมซึ่งในด้านการออกแบบอาจเป็นไปได้สองแนวทางใหญ่ๆ คือหนึ่งพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมมีการรักษาเอกลักษณ์ท้องถิ่นด้านรูปธรรมไว้ในระดับค่อนข้างสูง สองเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบันโดยใช้อัตลักษณ์และภูมิปัญญาส่วนที่เป็นนามธรรมในวัฒนธรรมเดิมมาเป็นปัจจัยในการกำหนดรูปแบบเพื่อการดำรงอยู่ขององค์ประกอบส่วนนามธรรมของวัฒนธรรมนั้นๆ

ดังนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์นวดแผนไทยร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรมจะเป็นการประยุกต์เอาผลิตภัณฑ์จากการนวดแผนไทยได้แก่ไม้นวดในรูปแบบต่างๆนำมา ดัดแปลง ลดทอนเติมแต่ง ปรับเปลี่ยนให้มีความร่วมสมัย คำนึงถึงผู้ใช้งานในปัจจุบันและบริบทที่เปลี่ยนแปลง มีการผสมผสานวัสดุ ใส่อัตลักษณ์หรือประวัติของสินค้าเพื่อสร้างความต่างและสร้างมูลค่าเพิ่มมีบรรจุภัณฑ์และเอกสารอธิบายการใช้งาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลการนวดแผนไทยจากองค์ความรู้ภูมิปัญญาเพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์นวดแผนไทยร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรม
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์นวดแผนไทยร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการนวดแผนไทย โดยเลือกแบบเจาะจงเฉพาะในพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 5 คน ใช้การสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบหรือทิศทางการออกแบบผลิตภัณฑ์นวดแผนไทยร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรมที่ตอบสนองผู้บริโภค

2) กลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการอุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้านการเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในพื้นที่ในจังหวัดเชียงรายได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้เพื่อสุขภาพ(หลุก) ต.เวียงพางคำ อ.แม่สาย ผ่านการสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการด้านการพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์หรืออุปกรณ์การนวดตัวเอง

3) กลุ่มผู้บริโภคที่สนใจด้านการนวดแผนไทย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์หรืออุปกรณ์การนวดตัวเอง

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลงานวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือดังต่อไปนี้

1) แบบสำรวจพื้นที่ภาคสนามโดยลงพื้นที่สำรวจสภาพการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุปกรณ์การนวดตัวเองในพื้นที่ถนนคนเดิน ถนนคนม่วน อ.เมือง จังหวัดเชียงราย

2) แบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์กลุ่มประชากร 3 กลุ่มคือ 1) ผู้กลุ่มประกอบการอุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้าน 2) กลุ่มผู้บริโภคที่สนใจ 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการนวดแผนไทย

3) แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจโดยแบบสอบถามเป็นแบบคำถามแบบปลายปิดแบบให้ประมาณคาและจะประเมินกลุ่มผู้บริโภคที่สนใจด้านการนวดแผนไทย

3. วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูลใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าโดยตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้กลุ่มผู้สัมภาษณ์ 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้กลุ่มประกอบการอุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้าน 2) กลุ่มผู้บริโภคที่สนใจ 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการนวดแผนไทยกลุ่มผู้ผลิต

การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจโดยนำแบบสอบถามไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาใน

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บข้อมูลทุติยภูมมิรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสาร งานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญานวดแผนไทยตามประเด็นที่ได้ กำหนดไว้ในงานวิจัย

2) การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ จากการสำรวจพื้นที่ภาคสนามโดยลงพื้นที่สำรวจ ใช้วิธีการสังเกตุในพื้นที่ถนนคนเดิน ถนนคนม่วน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย และ จากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างกลุ่มผู้สัมภาษณ์ 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้กลุ่มประกอบการอุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้าน 2) กลุ่มผู้บริโภคที่สนใจ 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการนวดแผนไทยกลุ่มผู้ผลิตและจากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการตลาดได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการ วิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร (Content Analysis) โดยการอ่านและวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร ตามประเด็นที่ได้ กำหนดไว้ในงานวิจัย

2) การวิเคราะห์จากการสำรวจพื้นที่ภาคสนามโดยการวิเคราะห์ลักษณะการจัดจำหน่าย การใช้งานของอุปกรณ์แต่ละชนิด ความสนใจของกลุ่มผู้บริโภคต่อสินค้า โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณา

3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณาโดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดแยกเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ตามแนวคิดเพื่อหาข้อสรุป

4) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ในวิธีการสถิติโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 คือเพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลการนวดแผนไทยจากองค์ความรู้ภูมิปัญญาเพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากการสำรวจตลาดอุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้านตามท้องตลาดถนนคนเดินในเขตพื้นที่เชียงรายพบว่าอุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้านในเขตพื้นที่เชียงรายจะมีลักษณะในการใช้ที่สนองกับพฤติกรรมส่วนมากแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ 1. การนวดคลึง 2. การกดจุด การนวดคลึงส่วนมากใช้เพื่อเป็นการคลายความเมื่อยล้าหรือเพื่อช่วยผ่อนคลาย ส่วนการกดจุดส่วนมากใช้เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยหรืออาการติดขัดในบ้างตำแหน่งของร่างกายที่ไม่สามารถกระทำด้วยมือของตัวเองหรืออาจนวดหรือกดได้แต่ไม่มีน้ำหนักที่เพียงพอที่จะช่วยบรรเทาอาการ และอุปกรณ์แต่ละชิ้นจะสนองตอบเฉพาะ อวัยวะบางส่วน เช่น คอ บ่าไหล่ และ สะโพก ต้นขา เอว เป็นต้น เพราะลักษณะทางกายภาพ ทำให้อุปกรณ์แต่ละแบบสนองตอบพฤติกรรมเฉพาะ นอกจากกนี้ยังพบว่าอุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้านนอกจาก การนวดแล้ว การกดจุด แล้วยังมีอุปกรณ์ สำหรับช่วยในเรื่องการยืดเส้นอีกด้วย ในส่วนของวัสดุอุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้าน จะเน้นไปที่วัสดุในพื้นที่ เช่น ไม้เนื้อแข็ง ไม้ไผ่ กะลา มะพร้าว กาบมะพร้าวแล้วแต่จะจัดหาวัสดุที่ใกล้ตัวและมีอยู่ตาม

ท้องถิ่น ระบบกลไกในการใช้จะเป็นระบบแบบง่ายๆไม่ซับซ้อนมาก นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์เดิมในท้องตลาด ยังพบว่าลักษณะผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่ซ้ำๆกัน จะแตกต่างกันบ้างตรงที่วัสดุที่เลือกใช้และแต่ละชิ้นค่อนข้างเป็นที่เข้าใจยากต่อการใช้งานเนื่องจากไม่มีคู่มืออธิบายการใช้งานต้องสอบถามผู้ขายเท่านั้นว่ามีการใช้งานอย่างไร หากผู้ขายไม่มีความรู้ด้านการใช้งานจะไม่สามารถอธิบายการใช้งานได้เลย เรื่องของบรรจุภัณฑ์สินค้านั้นไม่มีปรากฏ ซึ่งอุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้านในเขตพื้นที่เชียงรายที่จัดจำหน่ายใน ท้องตลาดถนนคนเดินจังหวัดเชียงราย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 อุปกรณ์การนวดตัวเองแบบพื้นบ้านในเขตพื้นที่เชียงรายที่จัดจำหน่ายในจังหวัดเชียงราย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แนวทางการออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อุปกรณ์การนวดด้วยตัวเอง โดยแบ่งส่วนในการออกแบบไว้เป็น 3 ส่วน 1.ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ 2. ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ 3.ด้านการสื่อสารกับผู้บริโภคหรือเอกสารอธิบายการใช้งานเนื่องจากอุปกรณ์การนวดตัวเองต้องการการอธิบายการทำงาน ซึ่งมีแนวทางการออกแบบดังนี้

1) ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ แนวทางการออกแบบด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์จะให้ความสำคัญและเน้นประโยชน์ใช้สอยร่วมถึงศึกษาด้านเชิงฟฤติกรรมการใช้งานของอุปกรณ์การนวดตัวเองโดยจะเน้นใน 2 แบบ คือ 1. การนวดคลึง และ 2. การกดจุด โดยการใช้อุปกรณ์การนวดเดิมเป็นฐานเดิมหรือต้นทุนในการออกแบบดังในภาพที่ 2 และ ภาพที่ 3 ตามลำดับ

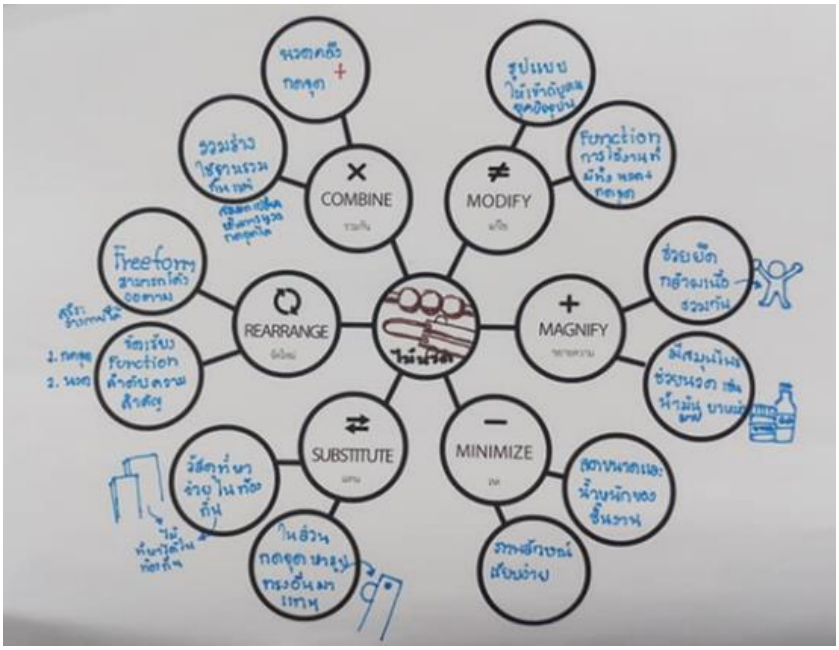
ภาพที่ 2 การนวดคลึง

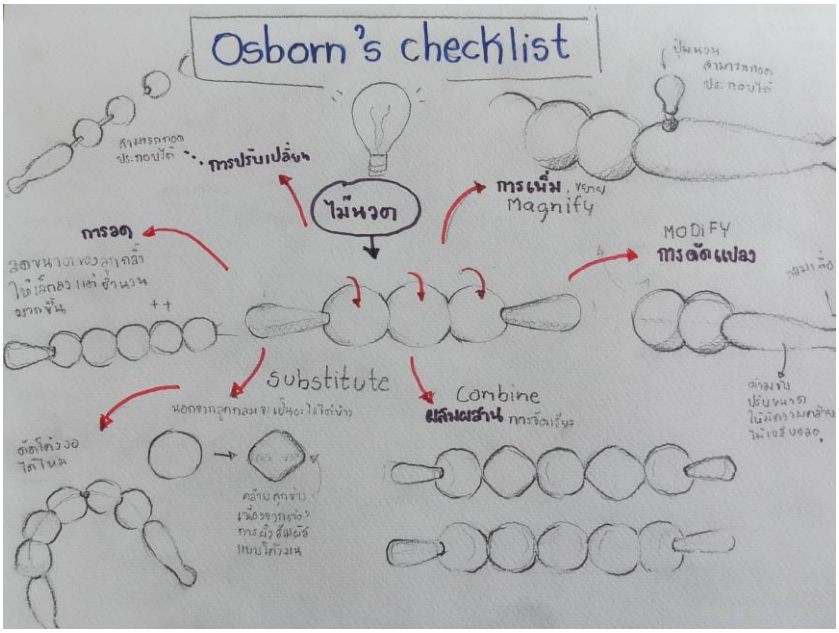
ภาพที่ 3 การกดจุด

ซึ่งในการออกแบบครั้งนี้คำนึงถึงหลักการออกแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดองค์ประกอบของงานออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 1) หน้าที่ใช้สอย (Function) 2) ความสวยงามน่าใช้ (Aesthetics or sales appeal) 3) ความสะดวกสบายในการใช้ (Ergonomics) 4) ความปลอดภัย (Safety) 5) ความแข็งแรง (Construction) 6) ราคา (Cost) 7) วัสดุ (Materials) 8) กรรมวิธีการผลิต (Production) 9) การบำรุงรักษาและซ่อมแซม (Maintenance) 10) การขนส่ง (Transportation)

โดยการผสมผสานปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวให้เข้ากับวิถีการดำเนินชีวิตที่จะเกิดขึ้นกับผู้บริโภคเป้าหมาย ให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางการตลาด และความเป็นไปได้ในการผลิตจำนวนมาก โดยการวิเคราะห์แนวทางการออกแบบในขั้นตอนได้พิจารณาในประเด็นของศาสตร์ของผู้ใช้ร่วมกับแนวคิดของ Osborn’s checklist ดังภาพที่ 2 และ ภาพที่ 3 ตามลำดับ

ภาพที่ 2 การหาแนวคิดของ Osborn’s checklist

ภาพที่ 3 ภาพร่างการออกแบบจากต้นทุนเดิมและแนวคิดของ Osborn’s checklist

2) ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ แนวทางการออกแบบด้านบรรจุภัณฑ์พิจารณาใช้โครงสร้างเรขาคณิต (Geometry Form) เป็นพื้นฐานเบื้องต้นก่อนจะใช้รูปทรงอิสระ (Abstract Form) ในรูปแบบอื่นๆ เพื่อความง่ายต่อการขนส่งและการจัดเก็บแต่เน้นการใช้กราฟฟิกและลวดลายให้เป็นเอกลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นไทยภาคเหนือแต่หากว่ามีการตัดทอนลายเส้นกราฟิกให้มีความร่วมสมัย ดังนั้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์จะเป็นกล่องสี่เหลี่ยมที่บรรจุสินค้าและเน้นต้นทุนในการผลิตไม่มากนักจึงเลือกใช้กระดาษคราฟสีน้ำตาล ขนาด 250 แกรม

3) ด้านการสื่อสารกับผู้บริโภคหรือเอกสารอธิบายการใช้งานสืบเนื่องจากปปัญหาด้านการสื่อสารในการใช้อุปกรณ์การนวดด้วยตัวเองมีปัญหาในการใช้งานนั้นคือพบว่าอุปกรณ์แต่ล่ะชิ้นมีการใช้งานที่แตกต่างกันออกไปดังนั้นการจัดจำหน่ายต้องอาศัยผู้ขายในการอธิบายการใช้งานดังนั้นแนวทางการออกแบบเอกสารอธิบายการใช้งานหรือภาพประกอบจะเป็นลักษณะของภาพถ่ายประกอบเรียบง่ายและเข้าใจได้ง่ายมีการแสกน QR CODE ไปที่ยูทูปเพื่อมีภาพเคลื่อนไหวอธิบายการใช้งานให้ชัดเจน

โดยสามารถสรุปผลการออกแบบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์นวดแผนไทยร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรมที่ได้ผ่านกระบวนการคิดวิคราะห์มาจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้คือ

1) ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ผลงานการออกแบบ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ผลงานการออกแบบไม้นวด

มีวิธีการใช้งานในการนวดคลึง ดังภาพที่ 4 และการใช้งานการกดจุด ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 4 มีวิธีการใช้งานในการนวด

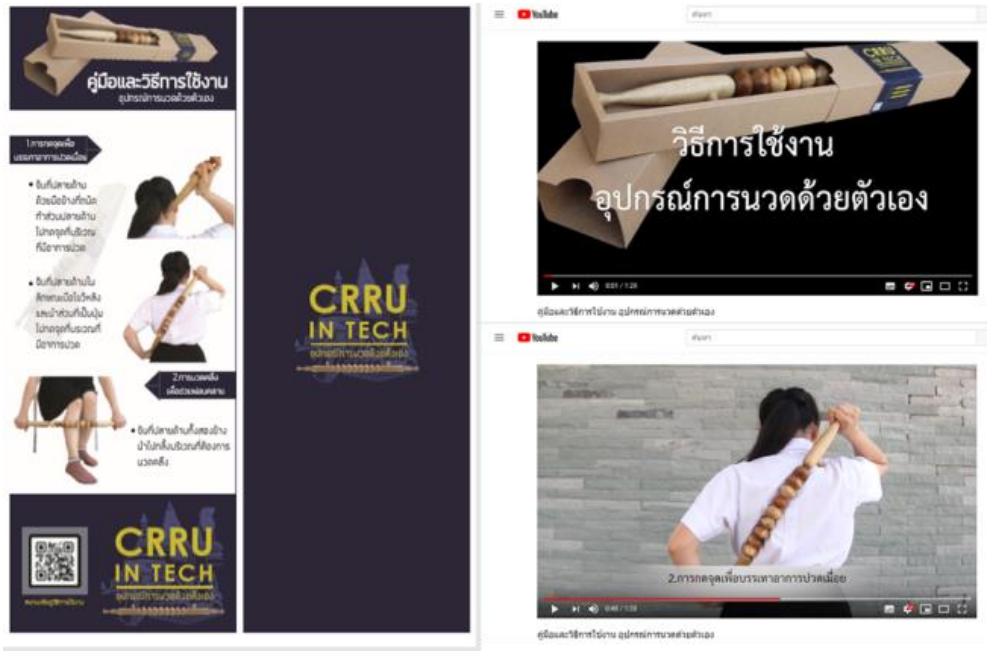
ภาพที่ 5 มีวิธีการใช้งานในการกดจุด

2) ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 บรรจุภัณฑ์อุปกรณ์การนวดด้วยตัวเอง

3) ด้านการสื่อสารกับผู้บริโภคหรือเอกสารอธิบายการใช้งานเอกสารประกอบการใช้งานแบบคำอธิบายพร้อมภาพการใช้งาน และรูปแบบภาพเคลื่อนไหวการใช้ไม้นวดในรูปแบบออนไลน์ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 เอกสารประกอบการใช้งาน และภาพเคลื่อนไหวอธิบายการใช้งานบนยูทูป

และได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ เพื่อประเมินความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์นวดแผนไทยร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรม จากกลุ่มประชากรได้ผลสรุปดังตารางที่ 1

ลำดับ	ประเด็นความคิดเห็น	ผู้บริโภค (n= 100) $\bar{x}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1.	อุปกรณ์การนวดตนเองสามารถสนองตอบการใช้งานได้เป็นอย่างดี	3.83	0.85	มาก
2.	อุปกรณ์การนวดตนเองสะดวกสะบายต่อการใช้งาน	3.66	1.05	มาก
3.	อุปกรณ์การนวดตนเองมีความปลอดภัยในการใช้งาน	3.96	0.96	มาก
4.	อุปกรณ์การนวดตนเองมีความสวยงาม	4.06	1.05	มาก
5.	อุปกรณ์การนวดตนเองมีความแข็งแรง	3.56	1.14	มาก
6.	อุปกรณ์การนวดตนเองมีวัสดุและวิธีการผลิตที่เหมาะสม	3.63	0.86	มาก
7.	อุปกรณ์การนวดตนเองมีบรรจุภัณฑ์การขนส่งที่เหมาะสม	3.96	0.85	มาก
8.	อุปกรณ์การนวดตนเองมีคำอธิบายการใช้งานที่เหมาะสม	4.03	0.75	มาก
9.	บรรจุภัณฑ์ของอุปกรณ์นวดมีความสวยงามสามารถดึงดูดความสนใจของท่านให้เลือกซื้อในโอกาสต่างๆได้	4.00	0.82	มาก
10.	บรรจุภัณฑ์ของอุปกรณ์นวดสามารถนำไปเป็นของฝากหรือของขวัญได้	4.10	0.91	มาก
11.	บรรจุภัณฑ์ของอุปกรณ์นวดมีความชัดเจน	3.96	0.93	มาก
12.	ราคาที่คิดว่าเหมาะสม (โปรดระบุ)		247 บาท	

จากตารางที่ 1แสดงให้เห็นว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีค่า คะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ สูงอันดับ 1 คือความพึงพอใจด้านบรรจุภัณฑ์ของอุปกรณ์นวดสามารถนำไปเป็นของฝากหรือของขวัญได้โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$= 4.10 และ ค่า S.D.= 0.91 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ สูงอันดับ 2 คือความพึงพอใจอุปกรณ์การนวดตนเองมีความสวยงามโดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ = 4.06 และ ค่า S.D.= 1.05 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของจากกลุ่มเป้าหมายที่มีค่า คะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$สูงอันดับ 3 คือความพึงพอใจอุปกรณ์การนวดตนเองมีคำอธิบายการใช้งานที่เหมาะสมโดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ = 4.00 และ ค่า S.D.= 0.75 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของจากกลุ่มเป้าหมายที่มีค่า คะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ น้อยที่สุดคือความพึงพอใจอุปกรณ์การนวดตนเองมีความแข็งแรงโดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ = 3.56 และ ค่า S.D.= 1.14 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและราคาโดยเฉลี่ยที่กลุ่มเป้าหมายคิดว่าเหมาะสมอยู่ที่ ราคา 247 บาท และผลรวมของค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ = 3.89 และผลรวมของค่า S.D.= 0.92 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้พบว่าผลลัพธ์ในแง่กระบวนการออกแบบที่ได้จากงานวิจัยนั้นมีความสอดคล้องและดำเนินไปตามกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเชิงทดลอง (Experimental Design) ของ อรัญ วานิชกร (2558.22-28) ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ผังแสดงกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

กล่าวคือกระบวนการที่ คือ 1.การสร้างแรงบันดาลใจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (Inspiration Appreciation) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาผ่านจากอุปกรณ์เดิมที่มีอยู่ในท้องตลาดจังหวัดเชียงราย และคิดวิเคราะห์และเรียบเรียงจัดหมวดหมู่ของอุปกรณ์แต่ละชนิดว่ามีประโยชน์ใช้สอยใด จนพบและสามารถสรุปได้ว่าอุปกรณ์ส่วนมากจะมี 2 ลักษณะคือ การนวดคลึงและการกดจุด จากนั้นจึงนำมาสู่กระบวนการที่ 2 -5 คือการนำเสนอภาพร่างจนถึงประโยชน์ในสอย ซึ่งในกระบวนการที่ 2-5 นี้ผู้วิจัยอาจจะไม่ได้มีกระบวนการเป็นไปตามลำดับขั้นตอนแต่จะมีกระบวนการที่ซ้อนทับกันไปมา และก้าวกระโดดไปในส่วนของการออกแบบในกระบวนที่ 6 และ เข้าสู่กระบวนการต้นแบบเพื่อที่จะได้ผลิตเพื่อทำมาใช้ผลเพื่อการทดสอบอุปกรณ์ดังกล่าว โดยในมิติครั้งนี้ผู้วิจัยยังคงไม่ได้ออกแบบมาเพื่อเน้นในลักษณะ คุณค่าที่เป็นทั้งรูปธรรม(Tangible) และนามธรรม (Intangible) หรือการให้คุณค่าและความหมายมากนัก แต่จะเน้นไปที่การออกแบบในเชิงประโยนช์ใช้สอยที่อ้างอิงมาจากอุปกรณ์เดิมที่มีอยู่นั้นเอง แต่ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ในแง่ของทุนทางวัฒนธรรมนั้นผลลัพธ์ของการวิจัยครั้งนี้ยังคงทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสอดคล้องหรือเห็นด้วยในทิศทางตามความคิดเห็นของ ชลวุฒิ พรหมสาขา ณ สกลนคร (2547) ได้เขียนบทความในวารสารวิชาการ เรื่องวัฒนธรรมนำการออกแบบ Designethnogie (Design+ethnology) โดยกล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมท้องถิ่นเกิดขึ้นเพราะการรวมตัวของคนตั้งแต่ยุคสังคมเกษตร เมื่อลักษณะสังคมเปลี่ยนองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นเจือจางและบิดเบือน ประเทศไทยน่าจะยังมีวัตถุดิบทางวัฒนธรรมคงเหลืออยู่ ในการนำวัตถุดิบทางวัฒนธรรมมาใช้มิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านปริมาณ หากแต่ต้องอาศัยการวิเคราะห์และพิจารณาอย่างเหมาะสม การฟื้นฟูทั้งวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องปรับพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป ที่สำคัญคือการวิเคราะห์ความหมายทางนามธรรมที่ซ่อนอยู่ในในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ต่างๆแล้วประยุกต์ส่วนอันเป็นนามธรรมให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน เครื่องใช้ไม้สอยพื้นถิ่นการ

ออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มชนในสถานที่และเวลาหนึ่งในอดีต การลอกแบบผลิตภัณฑ์ขึ้นมาใหม่โดยไม่มีการปรับปรุงพัฒนาย่อมไม่อาจตอบสนองความต้องการของอีกกลุ่มชนหนึ่งที่มีชีวิตอยู่ต่างสถานที่หรือช่วงเวลาได้ เส้นทางอยู่รอดของวัฒนธรรมท้องถิ่นต้องอยู่ในกรอบความยืดหยุ่นของอัตลักษณ์เดิม ซึ่งในด้านการออกแบบอาจเป็นไปได้สองแนวทางใหญ่ๆ คือหนึ่งพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมมีการรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านรูปธรรมไว้ในระดับค่อนข้างสูง สองเป็นการออกกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบันโดยใช้อัตลักษณ์และภูมิปัญญาส่วนที่เป็นนามธรรมในวัฒนธรรมเดิมมาเป็นปัจจัยในการกำหนดรูปแบบเพื่อการดำรงอยู่ขององค์ประกอบส่วนนามธรรมของวัฒนธรรมนั้นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สนใจสามารถนำแนวทางการออกแบบไปต่อยอดเพื่อหาแนวทางการออกแบบรูปแบบใหม่ๆที่สามารถรองรับกลุ่มผู้บริโภคที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยอุปกรณ์ช่วยนวดตัวเองสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ในเล่มนี้ไปส่งเสริมการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์อุปกรณ์ช่วยนวดตัวเองเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์และเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาในท้องถิ่น

3.รูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับอุปกรณ์ช่วยนวดตัวเองครั้งนี้ยังไม่ได้พัฒนาในส่วนอุปกรณ์ช่วยยืดกล้ามเนื้อร่างกายหากมีโอกาสควรศึกษาเพิ่มเติมในส่วนนี้

เอกสารอ้างอิง

กัญญา จึงวิมุติพันธ์. (2553). “การประยุกต์มิติทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมครามบ้านคันพะลานตำบลนาตาล อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี”. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 9 (มิ.ย – พ.ย), 61-68

ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2554). “เศรษฐกิจสร้างสรรค์ทุนวฒั นธรรมและโอกาสทางธุรกิจ Creative Economy Cultural Capital and Business OpportunityExecutive journal ”. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ .31(ม.ค.-มี.ค), 32-37

ชลวุฒิ พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2547). “วัฒนธรรมนำการออกแบบ Designthnologie” วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 3,1(มี.ค), 1-7

พราหมณ์ บูรพา. (2556). **ฤาษีดันตนนวดแผนไทยตำรับวัดโพธิ์** :ไทยควอลิตี้.

พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. (2553). “เชียงรายภัณฑ์การเชื่อมโยงเชิงสร้างสรรค์จากสินค้าสู่ทุนวัฒนธรรม”. วิจัยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.

มานพ ประภาษานนท์. (2543). **นวดไทยสัมผัสบำบัดเพื่อสุขภาพ**. พิมพ์ดีการพิมพ์ .

รุ้งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2558). “มโนทัศน์ชนชั้นและทุนของ ปิแอร์ บูร์ดิเออ” วารสารเศรษฐศาตร์การเมืองบุรพา. 2,1(ม.ค.-มี.ค) , 29-44

ระวิน ชุมเกษร. (2550) . **เรียนนวดกดจุดรักษาโรคด้วยตัวเอง** . ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด : แซทโฟร์ พริ้นติ้ง จำกัด.

วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). **หลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์**. iDesign Publishing.

สุโขทัยธรรมธิราช.การนวดแผนไทยเพื่อการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง .สืบค้นเมื่อ 02 กุมภาพันธ์ 2561. จาก https://be7herb.wordpress.com .

อรัญ วานิชกร. (2559). **การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น** . สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

อรัญ วานิชกร. (2559). “องค์ความรู้ ภูมิปัญญาไทย การออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย”. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .15,2 (ม.ค. – มิ.ย), 22-28

อรัญ วานิชกร. (2558). “อัตลักษณ์หัตถเวชกรรมไทยสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ ในสปาร่วมสมัย” .วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์. 2,2 (ก.ค. – ธ.ค) ,171-206

อินทรธนู ฟ้าร่มขาว และ ศิลาลัย ฆโนทัย. (2556). “การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วสมัยตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาไทย” . วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร .

อุทิศ ทาหอม พิชิต วันดี และสำราญ ธุระตา. (2558). “ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านตามา จังหวัดบุรีรัมย์”. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. 11,2 (ส.ค) .44-59

Vitsoe .The power of good design Dieter Rams’s ideology . สืบค้นเมื่อ September 20, 2018 . จาก https://www.vitsoe.com/rw/about/good-design